

CHEMISCH WEEKBLAD.

Orgaan van de Nederlandsche Chemische Vereeniging.

ONDER REDACTIE VAN

Dr. L. TH. REICHER (Amsterdam) en Dr. W. P. JORISSEN (Leiden).

Uitgever: D. B. CENTEN, Amsterdam.

Het auteursrecht van den inhoud van dit Blad wordt verzekerd volgens de Wet van 28 Juni 1881, Staatsblad No. 124.

Nr. 30. Amsterdam, 24 Juli 1909. 6^e Jaargang.

INHOUD: Algemeene Vergadering der Nederlandsche Chemische Vereeniging en Excursiën op Dinsdag 20 en Woensdag 21 Juli 1909 te Gouda-Dordrecht-Leerdam. — Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. — Boekaankondigingen. — Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Personalial, vacatures, industriële mededeelingen, enz. — Ontvangen boeken, brochures, enz. — Correspondentie.

Algemeene Vergadering der Nederlandsche Chemische Vereeniging en Excursiën op Dinsdag 20 en Woensdag 21 Juli 1909 te Gouda - Dordrecht - Leerdam.

DINSDAG 20 JULI 1909.

Algemeene Vergadering

(krachtens art. 17 der Statuten).

In een der lokalen van de societeit „Ons Genoegen” aan de Boelekade te Gouda opent de voorzitter, Prof. HOLLEMAN, de vergadering, heet de aanwezige leden (een 25-tal ¹⁾) welkom en verleent het woord aan den secretaris tot het voorlezen van het

Jaarverslag over 1908,

hetwelk als volgt luidt:

Ten aanzien van de lotgevallen en den toestand der Ned. Chemische Vereeniging in het afgelopen jaar moge het volgende worden vermeld.

Ledental. Op 1 Januari 1908 telde de Vereeniging 357 gewone leden. In den loop van het jaar 1908 traden toe als eereid: 2, als gewoon

¹⁾ Later stijgend tot ruim 30.

lid: 41 personen en bedankten 16 leden, terwijl één lid overleed, en één gewoon lid tot eere lid werd gekozen, zoodat 1 Januari 1909 het aantal leden 382 bedroeg, terwijl het thans tot bijna 400 is gestegen.

Wij hebben het droeve feit te vermelden van den dood van Dr. J. J. REYST. Hij overleed op jeugdigen leeftijd in het begin van zijn loopbaan als scheikundige-bacterioloog, Afd. Tabak v/h. Algemeen Proefstation te Klaten (Java).

Algemeene Vergaderingen. Er werden twee vergaderingen belegd, t. w.:

Eene lustrum-vergadering ter herdenking van het 5-jarig bestaan der Vereeniging op 15 April 1908 te Amsterdam, herdacht met eene doorwerkte rede van den voorzitter, waarin de geschiedenis der Vereeniging werd geschetst en nieuwe banen, welke het vereenigingsleven heeft te volgen, werden getraceerd.

Op deze vergadering kreeg, behalve eenige wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement, ook de definitieve deelneming aan de Conferentie over Voedingsmiddelscheikunde haar beslag. Voorts werden tot eereleden benoemd:

Prof. Dr. J. M. VAN BEMMELN te *Leiden*, en

Prof. Dr. J. H. VAN 'T HOFF te *Berlijn*.

Het tweede deel van den dag was aan wetenschappelijke voordrachten gewijd. Prof. Dr. H. P. WIJSMAN sprak over „de Synthese van Geneesmiddelen” en Prof. Dr. J. BOESEKEN over „de(n) Phosphorus”.

De krachtens de Statuten vereischte Algemeene Vergadering werd gehouden te Maastricht den 20sten Juli 1908.

Dr. H. P. M. VAN DER HORN VAN DEN BOS hield eene rede van geschiedkundigen aard over „A. PAETS VAN TROOSTWIJK, een Amsterdamsch chemikus uit het eind der 18^e eeuw”, welke voordracht van breede kennis op het gebied der historische chemie getuigde. De rest van de agenda behandelde aangelegenheden van huishoudelijken aard, o. m. de instelling van een diploma voor de leden.

Den volgenden dag begaf men zich onder leiding van Dr. ALPH. M. M. STEGER naar Aken--Stolberg, ten einde de chemische fabriek „Rhenania” en de Lood- en Zinkhutten der A. G. für Berg- und Hüttenbau te bezichtigen. De deelnemers zullen aan deze leerrijke excursie de meest aangename herinneringen bewaren en een woord van dank aan den leider der excursie en aan de directies der fabrieken worde hier nogmaals herhaald.

Algemeen Bestuur. Op 1 Januari 1908 traden op als nieuwe leden van het Algemeen Bestuur:

Prof. Dr. A. F. HOLLEMAN, als Voorzitter,
Dr. W. P. JORISSEN, als lid, en
H. BAUCKE, T., als Secretaris;

terwijl met ingang van genoemden datum aftraden:

Prof. Dr. L. ARONSTEIN, als Voorzitter.
Dr. D. J. HISSINK, als Secretaris.
J. H. ABERSON, als lid.

Het Algemeen Bestuur vergaderde 6 malen, t. w.:

25 Januari,	te Amsterdam,
15 April,	„ „
20 Juni,	„ „
20 Juli	„ Maastricht,
28 November,	„ Amsterdam,
12 December	„ „

De opkomst der leden was, behoudens den 20^{en} Juli, eene goede te noemen. Veelal waren minstens 7 leden tegenwoordig.

De agenda bevatte voornamelijk onderwerpen van voorbereiding voor de Algemeene Vergadering, benevens punten van huishoudelijken aard.

Eene algeheele herziening van het Huishoudelijk Reglement werd voorbereid.

Commissies. De Historische Commissie en de Bibliotheek-Commissie gaven ook in het afgelopen jaar blijk van hare werkzaamheid.

De Historische Commissie zond haar verslag eerst in den loop der maand December in. Als belangrijkste feit mag worden vermeld, dat de Bibliotheek eene plaats kreeg in het „VAN 'T HOFF"-Laboratorium te Utrecht, onder de auspiciën van het Curatorium der Rijks-Universiteit aldaar.

De Bibliotheek-Commissie zal de inmiddels uitgebreide boekenlijst voortaan elke twee jaar publiceeren.

Voorts werd door Dr. P. A. MEERBURG eene lijst opgemaakt van chemische boeken van Nederlandsche schrijvers, verschenen vóór 1865 (met opgaaf van de bibliotheken, waarin zij te vinden zijn), welke nog niet voorkwamen op de tot heden gepubliceerde lijsten of op de lijst der Historische Commissie.

De samenstelling der Commissiën onderging geenerlei verandering.

Benoemingen :

Behalve de benoemingen tot eereleden, reeds vermeld, vonden nog de volgende plaats:

Prof. Dr. G. HONDIUS BOLDINGH	}	tot leden van het Algemeen Bestuur (op te treden 1 Jan. 1909),
Prof. Dr. P. VAN ROMBURGH		
A. VOSMAER		
Prof. Dr. H. P. WIJSMAN	}	tot afgevaardigden naar de Jaarvergadering der Nederl. Maatschappij t. Bevord. d. Pharmacie,
Prof. Dr. N. SCHOORL		
C. J. KONING, Ap. te Bussum	}	tot leden der Commissie voor de Conferentie over Voedingsmiddelscheikunde, ¹⁾
Dr. F. H. v. D. LAAN, te Groningen		
Dr. L. TH. REICHER, te Amsterdam		
Dr. G. L. VOERMAN, te Leiden		
Mej. A. GRUTTERINK, Ap.	}	allen te Rotterdam, tot leden der Commissie tot naziening der rekening en verantwoording.
A. VAN DELDEN, T.		
J. F. B. VAN HASSELT, T.		

Aangezien laatstgenoemde bedankte, werd alsnog benoemd: Dr. A. REYDING, te Rotterdam.

Officiëel Orgaan:

De regeling der verhouding der Vereeniging tot het Chemisch Weekblad bleef eene onveranderde. Het tijdschrift, onder de zaakkundige leiding van zijne redakteuren, Dr. W. P. JORISSEN en Dr. L. TH. REICHER, bracht menige oorspronkelijke bijdrage, getuigend van bedrijvigheid op het gebied der chemische wetenschap in Nederland.

Vermeerdering van het aantal bijdragen, betreffende onderwerpen van praktischen aard, wordt, zooals vernomen werd, door menig lid wenschelijk geacht.

Resumeerende, mogen als hoofdmomenten in de geschiedenis van de Vereeniging in het jaar 1908 worden geboekstaafd:

- 1°. De viering van het vijfjarig bestaan.
- 2°. Eene goed geslaagde, leerrijke excursie op technisch gebied.
- 3°. Het tot stand komen eener gemeenschappelijke organisatie, in zake de Conferentie over de Voedingsmiddelscheikunde. Deze Conferentie wordt thans gehouden in samenwerking en op voet

¹⁾ In den loop van 1909 werden de Heeren KONING en REICHER vervangen door de Heeren G. VAN ITERSSEN en M. GRESHOFF.

van gelijkheid met de Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie.

Een woord van waardeering voor de bereidwilligheid, waarmee genoemde Maatschappij hare zustervereniging in dezen te gemoet kwam, moge hier worden neergeschreven.

- 4°. De voorbereiding van eene algeheele nieuwe bewerking van het Huishoudelijk Reglement, welke inmiddels in den loop van het jaar 1909 haar beslag heeft gekregen.
- 5°. De benoeming van Prof. Dr. J. M. VAN BEMMELEN en Prof. Dr. J. H. VAN 'T HOFF tot eereleden, die zich hunne benoeming lieten welgevallen en daardoor het aanzien der N. Ch. V. naar buiten niet weinig verhoogden.

- 6°. Het besluit tot het instellen van een nieuw diploma.

De wording van dit diploma valt echter eerst in den loop van het jaar 1909.

Al geven bovenvermelde feiten en gebeurtenissen reden tot voldaanheid en al mogen zij als aanmoediging kunnen gelden voor activiteit van een ieder, die het wel meent met de verhooging van het vereenigingsleven op chemisch gebied in Nederland; het Algemeen Bestuur blijft zich alleszins bewust, dat er nog veel te doen valt en dat er nog veel ontbreekt, om den wensch van een werkelijk krachtig vereenigingsleven in Nederland in vervulling te doen gaan. Al was de opkomst op de vergaderingen niet geheel onbevredigend, toch mag de opmerking niet achterwege blijven, dat het zeer gewenscht mag heeten, dat de leden nog van grootere belangstelling blijfven geven.

Op de vergadering van het 1^e Lustrum der Vereeniging waren 30 leden tegenwoordig, terwijl aan de werkelijk interessante excursie van 20 Juli 1908 slechts 14 bezoekers deelnamen. Voorts moge worden opgemerkt, dat alhoewel het aantal leden niet onbelangrijk steeg, nog zeer veel chemici in den lande, waaronder lieden in goede maatschappelijke positie verkeerende, buiten de Vereeniging blijven.

Het Algemeen Bestuur richt bij dezen tot alle leden het dringend verzoek, blijk van belangstelling te geven in het doen en laten der Nederlandsch Chemische Vereeniging, welk blijk moet bestaan in:

- een geregeld bezoek aan de Vergaderingen;
- het maken van propaganda voor het Lidmaatschap bij nog niet toegetreden collega's en vakgenooten.

Namens het Algemeen Bestuur:

De Secretaris H. BAUCKE, Ch. I.

Aan de orde is nu de vaststelling der begrooting over het jaar 1910. De ontwerp-begrooting is, tengevolge van een misverstand van den penningmeester, niet vooraf in het Chem. Weekblad opgenomen.

Zij luidt als volgt:

Ontvangsten:	Uitgaven:
Contributiën (390 leden) <i>f</i> 2925.— ¹⁾	Weekblad en Jaarboekje <i>f</i> 2200.—
Entrée's (12 leden) . . . „ 30.—	Onkosten Alg. Verg. . . „ 50.—
Rente „ 90.—	Reiskosten Bestuur . . . „ 200.—
	Commissies „ 120.—
	Voedingsmidd.conferentie „ 50.—
	Salaris Secretaris . . . „ 250.—
	Bureau-onkosten . . . „ 100.—
	Onvoorziene uitgaven . . „ 75.—
<i>f</i> 3045.—	<i>f</i> 3045.—

De penningmeester licht eenige posten uitvoerig toe. Hij berekent, dat per binnenlandsch lid, na aftrek van hetgeen aan den uitgever van Weekblad en Jaarboekje wordt betaald, overblijft *f* 2.20 en per buitenlandsch lid *f* 1.08. Uit verdere becijferingen volgt, dat een contributieverhooging wel wenschelijk zou zijn, bijv. van *f* 0.50; hij wil een voorstel daarvoor dit jaar nog niet doen.

De begrooting over 1910 wordt daarna bij acclamatie goedgekeurd, waarna de contributie weder wordt vastgesteld op *f* 7.50, het entréegeld op *f* 2.50 en het salaris van den secretaris op *f* 250.—.

Daarna deelt de secretaris een en ander mede uit het verslag van de Historische Commissie, dat hieronder volgt:

Verslag van de Historische Commissie.

Sedert het indienen van het vorige verslag²⁾ werd voor de verzameling van werken van Nederlandsche Chemici vóór 1865 aangeschaft: Kabinet (Genees-, Natuur- en Huishoudkundig). Bijeenvergaderd door

J. VOEGEN VAN ENGELEN, Leyden 1779—'82. 3 dl. met tal van uitslaande platen. Bevat verhandelingen van VAN SWINDEN, CAMPER, BUFFON, BOERHAAVE, BLEULAND, KASTELEYN e.a. (Zeldzaam.)

Pharmacia Galenica et Chymica, dat is de vermeerderde ende verbeterde apotheker en alchymiste licht ende distilleer-konst. Antw.

1667, 2 stukken in een band met curieuse titelplaat. (Zeldzaam.)

Bibliotheek, Schei-, Artsenijmeng- en Natuurk., Uitgeven door MEYLINK. Amst. 1826—'32. 14 deelen. (Zeldzaam.)

¹⁾ Op 't oogenblik bedraagt het aantal leden (inclusief de candidaat-leden) 399.

²⁾ Chem. Weekblad 5^e Jaarg. 861 (1908); zie ook den Catalogus ibid. 857 en 4^e Jaarg. 856 (1907).

PELOUZE (J.) en FREMY (E.), Handboek der Scheikunde, voor Nederland bewerkt door W. J. N. DE RIJK en L. MULDER. Utrecht, 1856. 2 dl. 8°.

Tengevolge van ons verzoek, geplaatst in het Chemisch Weekblad van 19 December 1908, ontvingen wij ten geschenke van: 1)

Professor Dr. R. S. TJADEN MODDERMAN:

S. Stratingh Ez., Scheikundige verhandeling over eenige verbindingen van den phosphorus. Groningen, 1809.

Natuur-Scheikundige Verhandelingen. 1^e en 2^e stuk, 3^e stuk 1^e en 3^e verhandeling, 4^e stuk 1^e verhandeling. Amsterdam, 1799, 1800 en 1808. (Zeldzaam.)

W. A. J. van Geuns, Proeve eener geschiedenis van de aequivalent-getallen der scheikundige grondstoffen. Amsterdam, 1853.

A. C. Oudemans Jr., Historisch-kritisch overzicht van de bepalingen der aequivalent-gewigten van 22 Metalen. Leyden, 1853.

E. Mulder, Historisch-kritisch overzicht van de aequivalent-gewigten van 13 enkelvoudige ligchamen. Utrecht, 1853.

L. Mulder, Historisch-kritisch overzicht van de aequivalent-gewigten van 24 Metalen.

D. de Loos, Historisch-kritische Beschouwing der Glucosiden. Rotterdam, 1858.

R. S. Tjaden Modderman, De Leer der Osmose. Leeuwarden, 1857.

Idem, Over de oplosbaarheid van zuringzure kalk in Urine. Overdruk uit het Nederl. Tijdschrift voor Geneeskunde 1864.

Van Dr. S. TIJMSTRA Bz.:

Dr. C. R. Fresenius, Handleiding tot qualitative Chemische Analyse, naar de 9^e uitgave, uit het Hoogduitsch vertaald door Dr. C. F. DONNADIEU. Delft, 1857.

J. Girardin, Scheikunde voor den beschaafden stand in het fabriekswezen. Naar de 4^e uitgaaf uit het Fransch vertaald door J. B. PEETERS. Gouda, 1862. 2 dl. 3^e druk.

E. H. von Baumhauer, Beknopt leerboek der onbewerkte Scheikunde, 3^e uitgaaf, vrij bewerkt naar de 5^e uitgaaf van REGNAULT-STRECKER's Kort leerboek der Scheikunde, 1864.

S. Stratingh Sz., Scheikundig handboek voor Essayeurs, goud- en zilversmeden. Utrecht (zonder jaartal).

M. N. Beets, Volksscheikunde of onderwijzingen en raadgevingen tot nuttig gebruik. Amsterdam, 1815.

1) De onlangs van Prof. VAN BEMMELN en den Heer FIGEE ontvangen boeken worden in een volgende opgaaf vermeld.

Dr. E. F. von Gorup-Besanez, Leerboek der organische Scheikunde in het Nederduitsch overgebracht door PAUL A. HUET, met een voorwoord van den hoogleeraar E. H. VON BAUMHAUER. Utrecht – Amsterdam, 1861.

H. Rose, Redevoering ter nagedachtenis van BERZELIUS uit het Hoogduitsch door J. P. E. VAN TRICHT. Arnhem, 1852.

D. van Beuningen van Helsdingen, Handleiding bij de beoefening v/h. chemisch pharmaceutisch gedeelte der Pharmacopoëa Neerlandica, 1° ged. Amsterdam, 1864.

Van Dr. J. J. BLANKSMA:

L. B. Guyton de Morveau, Verhandeling over de middelen om de lucht te zuiveren, uit het Fransch vertaald met de voorreden en aantekeningen uit de Hoogduitsche overzetting van Professor PFAFF, vermeerderd en met eenige aantekeningen voorzien door A. VAN STIPRIAAN LUISCIUS te Delft. Leyden, 1802.

Het is der Commissie een aangename taak den schenkers bij vernieuwing haar oprechten dank te betuigen.

Wie nog werken van Nederl. chemici vóór 1865 voor de commissie beschikbaar heeft, wordt verzocht daarover in correspondentie te treden met den laatstondergeteekende.

E. COHEN.

C. HOITSEMA.

H. P. M. v. D. HORN v. D. BOS.

De voorzitter verzoekt naar aanleiding hiervan aan de Bibliotheekcommissie, of zij niet telken jare aan het Algemeen Bestuur eenige chemisch-historische feiten, die der herdenking waard zijn, zou willen mededeelen. Prof. COHEN, het aanwezige lid der commissie, neemt op zich met de andere leden deze kwestie te overleggen.

Betreffende de Bibliotheekcommissie wordt door den secretaris medegedeeld, dat zij diligent is.

Punt 4 der agenda is nu aan de orde, n.l. verkiezing van drie nieuwe leden van het Algemeen Bestuur ter vervanging van Dr. G. DOYER VAN CLEEFF, Mej. G. JONGBLOED en Prof. Dr. N. SCHOORL.

De volgende dubbeltallen worden door het Bestuur aanbevolen, n.l. Dr. A. J. BOKS en Dr. P. A. MEERBURG, Dr. G. L. VOERMAN en Dr. C. HOITSEMA en Prof. Dr. S. HOOGWERFF en Prof. H. TER MEULEN.

Als stemopnemers worden door den voorzitter aangewezen de Heeren VOSMAER en WIJS.

Ingevuld blijken te zijn 26 stembriefjes. Uitgebracht zijn op Prof. HOOGWERFF 23, Prof. TER MEULEN 3, Dr. BOKS 15, Dr. MEERBURG 8, Dr. VOERMAN 17, Dr. HOITSEMA 8, blanco 4 stemmen. Gekozen zijn alzoo Prof. HOOGWERFF, Dr. BOKS en Dr. VOERMAN.

Op voorstel van het Algemeen Bestuur wordt Prof. Dr. SVANTE ARRHENIUS te Stockholm bij acclamatie tot eerelid der Vereeniging gekozen. De voorzitter, die de aanleiding tot dit voorstel had toegelicht (de viering van het 25-jarig doctoraat van ARRHENIUS en diens betrekkingen tot Nederland), wijst er nog op, dat de Heeren Prof. COHEN en Prof. VAN ROMBURGH zich bereid hebben verklaard, het diploma persoonlijk aan den benoemde te overhandigen.

Eenige opmerkingen van den Heer WEYER naar aanleiding hiervan worden door den voorzitter en Prof. COHEN beantwoord.

Betreffende punt 6 deelt de voorzitter mede, dat het verslag, door den Heer PRINSEN GEERLIGS en hem uitgebracht in hunne hoedanigheid van afgevaardigde naar het VIIe Internationale Congres voor Toegepaste Scheikunde te Londen (25 Mei - 2 Juni 1909), in het Weekblad zal worden opgenomen. Het volgt hieronder.

Verslag van het Zevende Internationale Congres voor Toegepaste Scheikunde, gehouden te Londen van 26 Mei - 2 Juni 1909.

Het Congres was in de volgende secties en sub-secties verdeeld:

- I. Analytische chemie,
 - II. Organische chemie en verwante industrieën,
 - IIIa. Metallurgie en mijnindustrie,
 - IIIb. Ontploffbare stoffen,
 - IVa¹. Organische chemie en verwante industrieën,
 - IVa². Physiologische chemie en pharmacologie,
 - IVb. Kleurstoffen en hunne toepassingen,
 - V. Industrie en chemie van suiker,
 - VIa. Zetmeel-industrie,
 - VIb. Fermentatie,
 - VII. Landbouw-chemie,
 - VIIIa. Hygiëne,
 - VIIIb. Pharmaceutische chemie,
 - VIIIc. Voedingsmiddel-chemie,
 - IX. Photo-chemie en photographie,
 - X. Electro-chemie, physische chemie,
 - XI. Wetgeving, politiek, economie, etc. der chemische industrie.
- De sectievergaderingen werden gehouden in een reeks van zalen

in de London University en in het Royal College of Science, beide in South Kensington aan den Imperial Institute Road gelegen, terwijl de algemeene lezingen en bijeenkomsten in de groote vergaderzaal van de London University werden gehouden.

Het aantal leden van het Congres bedroeg ongeveer 3000, dat der hen vergezellende, als leden ingeschreven, dames ongeveer 700. Uit Nederland waren 27 leden ingeschreven en uit Nederlandsch Indië 4, terwijl er van die 31 niet minder dan 23 aanwezig waren, benevens 7 dames. De Nederlandsche regeering had afgevaardigd de Heeren Dr. S. HOOGWERFF en Dr. A. F. HOLLEMAN, de Ned. Chem. Vereeniging de beide stellers van dit verslag en het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten op Java den Heer J. D. KOBUS.

Van de Nederlanders is de Heer S. HOOGWERFF tot een der voorzitters benoemd der IVa sectie, die voor de organische chemie, terwijl de Heeren PRINSEN GEERLIGS en KOBUS respectievelijk tot een der voorzitters en vice-voorzitters der sectie V, die der suiker, werden aangewezen.

Den avond, die den dag der Congresopening voorafging, had de Lord Mayor van Londen aan de regeeringsvertegenwoordigers der vreemde landen een diner in Mansion House aangeboden, na afloop waarvan er een groote receptie in Guildhall werd gehouden door den Lord Mayor, de Lady Mayores en de Corporation of the City voor alle congresleden en hunne dames. Van deze schoone gelegenheid, aan de congresbezoekers aangeboden, om de oude kennis met elkander te hernieuwen en weer nieuwe aan te knopen, werd druk gebruik gemaakt, en de oude zalen en ruime hallen van Guildhall waren op Woensdag 26 Mei gevuld met een talrijke schare congressisten en Londenaars. De Lord Mayor en het Citybestuur in hun plechtgewaden en vergezeld door de dragers der attributen hunner macht, deden na de receptie herhaaldelijk een omgang door het gebouw, waarvan de vele zalen wemelden van de scheikundigen aller werelddeelen en landen en hunne dames, die, allen in gala gekleed, een kleurig en steeds afwisselend schouwspel aanboden.

Den 27 Mei werd het Congres officieel geopend in een bijeenkomst in Albert Hall, die door den Prins van Wales gepresideerd werd. De voorzitter van het Congres, Sir WILLIAM RAMSAY, hield een welkomst-rede in het Engelsch, Fransch, Duitsch en Italiaansch, welke namens de verschillende landen beantwoord werd door de Heeren WILEY (Vereenigde Staten), GAUTIER (Frankrijk), WITT (Duitschland), PATERNO (Italië) en ARRHENIUS (overige landen).

Des avonds was er eene groote receptie in het gebouw van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken, namens de Regeering van het Vereenigde Koninkrijk door Mr. en Mrs. HARCOURT gehouden, welke evenzeer door een groot aantal congresleden bezocht werd.

De datums en tijden der sectievergaderingen waren Vrijdag 28 en Zaterdag 29 Mei van 10—2 uur, Maandag 31 Mei en Dinsdag 1 Juni van 10—1.30 u. en van 4—6 u., terwijl er op Vrijdag 28 Maandag 31 Mei en Dinsdag 1 Juni te 2.30 u. algemeene vergaderingen gehouden werden, waarin respectievelijk door de Heeren HALLER en PATERNO op Vrijdag, WIRT op Maandag en Sir BOVERTON REDWOOD op Dinsdag-namiddag gesproken werd.

Het zou ons veel te ver voeren om verslag uit te brengen over de op al deze bijeenkomsten behandelde onderwerpen. Wij willen alleen opmerken, dat er ongeveer 800 verschillende voordrachten zijn aangeboden, waarvan de meeste in verkorten vorm zijn voorgelezen en aanleiding hebben gegeven tot meestal zeer interessante discussiën.

Op de sectievergaderingen werden ook nog zittingen gehouden van eenige internationale commissiën, welke tot voor de deelnemers bindende conclusiën hebben geleid. We noemen daaronder de internationale commissie voor de eenvormigheid van analytische methoden bij het suikeronderzoek, de internationale commissie voor de analyse van kunstmest- en voederstoffen en de internationale commissie voor de bestudeering der eenvormige methoden van het levensmiddelonderzoek. Verder werden in de vereenigde secties IV_a en IV_b besprekingen gehouden over het verband tusschen kleur en structuur van organische verbindingen en over de fluorescentie van deze, welke echter, deels door de afwezigheid van sommige sprekers, deels door gemis aan debat, niet zoo interessant waren als zij hadden kunnen zijn.

Het damescomité bood den congressisten een garden-party aan in den Botanischen tuin in het Regentspark op Zaterdag 30 Mei in den namiddag. Hoewel het weer er in den aanvang dreigend uitzag, bleef het gelukkig droog en konden we ons den geheelen middag vrij over de uitgestrekte grasvelden bewegen, waar muziekcorpsen en nationale Schotsche en Engelsche muziek- en dansuitvoeringen benevens een uitstekend buffet voor hoogst aangename verpoozing zorgden. Den volgenden dag, Zondag, boden de familie MOND en Dr. en Mrs. THORNE gardenparties aan, die respectievelijk in Regentspark en Kewgardens werden gehouden, en evenzeer door een aanzienlijk getal congressisten werden bezocht.

Iederen avond was er ook hier of daar receptie of avondpartij, voor

wat men in Londen een „beperkt” aantal leden noemt. Wanneer men dan leest, dat soms zulk een beperkt aantal nog 2000 bedroeg, dan ziet men wel, dat er voor een ieder steeds gelegenheid te over was, om zich aangenaam bezig te houden.

Aan het officieele banket in het Crystal Palace werd door c.a. 2000 leden deelgenomen; het was uitnemend georganiseerd; een der officieele toosten, n.l. die der kleinere landen, werd door onzen regeerings-vertegenwoordiger, prof. HOOGWERFF, uitgesproken.

Woensdag 2 Juni werd het congres officieel door Sir WILLIAM RAMSAY gesloten, maar vooraf brachten de verschillende sectievoorzitters verslag uit over het in hunne afdeling behandelde. Daarna kwam de vraag aan de orde, waar over 3 jaren het volgende congres zou bijeenkomen. De gezant der Vereenigde Staten noodigde namens zijn regeering het Congres uit, in 1912 te New-York te vergaderen, hetgeen door Dr. WILEY, chef van het Bureau of Chemistry van het Landbouwdepartement te Washington, ondersteund werd. De gezant zeide niet in staat te zijn den congresbezoekers in New-York de oude, eerwaardige, historische monumenten te toonen, waaraan Londen zoo rijk is, maar beloofde, dat men bij hem de uitingen van een jong en krachtig industrieel en wetenschappelijk leven zou kunnen bewonderen en dat niemand onvoldaan zou terugkeeren. Nu, ieder die land en volk der Vereenigde Staten kent, weet wat zulk een belofte zeggen wil, en waar de geheele voorbereiding en uitvoering van het Congres te Londen over het geheel uitstekend zijn ingericht en de ontvangst alles overtrof, wat men zou kunnen verwachten, zoo gelooven we zeker, dat de Amerikanen zullen zorgen in geen enkel opzicht bij het dit-jarige Congres ten achter te blijven en we kunnen nu reeds de leden der Nederlandsche Chemische Vereeniging opwekken niet te verzuimen in 1912 het 8^e Internationale Congres te New-York te bezoeken. Bij de sluitingsredenen bracht de heer HOOGWERFF ook nog namens de kleinere landen een afscheidsgroet uit en te half een werd het Congres gesloten. In den namiddag volgde evenwel nog een prachtig voorbereide tocht met 4 extra treinen naar Windsor, dat door Z. M. den Koning voor de congresbezoekers was opengesteld, waarbij we nog volledigheidshalve even vermelden, dat den 29 Mei enkele vertegenwoordigers der vreemde regeeringen, waaronder ook prof. HOOGWERFF, bij den Koning op Buckinghampalace op audiëntie zijn geweest, zoodat het vorstelijk huis zich in deze zeker niet onbetuigd heeft gelaten.

De verschillende uitgesproken en ingediende verhandelingen en

voordrachten zullen spoedig in uittreksel in de verschillende chemische vakbladen en later in extenso, in het Congresverslag worden medegedeeld en het is daarom onnoodig er hier over te spreken. Mededeelingen van een buitengewoon ingrijpend belang werden er niet gedaan; toch moeten wij, zonder het gewicht der overige verhandelingen te miskennen, gewag maken van een der weinige demonstraties, die op het Congres te zien waren, n.l. die van de oxydatie der luchtstikstof door een bijzonder soort van elektrischen vlamboog volgens een methode, welke door SCHÖNHERR in de B. A. S. F. is uitgewerkt. De proefneming, die door den heer BANTHON werd getoond, slaagde uitmuntend. Men zag weldra twee groote ballons zich met de bruine dampen van de stikstofoxyden vullen toen de vlamboog in werking gesteld was. Bij diezelfde gelegenheid gaf de heer BIRKELAND een overzicht van de methode BIRKELAND—EYDE ter oxydatie der luchtstikstof.

Het geheele congres, zoowel het aan wetenschap als aan verpoozing gewijde deel, was een groot succes, en wij kunnen ook niet nalaten onzen welgemeenden dank en onze hoogachting te betuigen aan de velen, die door hunne degelijke voorbereiding en door de toewijding, waarmede zoowel de bijeenkomsten als de feesten geregeld zijn, tot het groote succes hebben medegewerkt. Wat ons ook steeds zoo aangenaam stemde was, dat het groote getal geleerden, onderzoekers, industrieëlen en werkers van alle landen van den aardbol, behalve door hunne wetenschappelijke verhandelingen in de zittingen, gelegenheid vonden door een persoonlijk onderhoud van elkanders ervaring, kennis en wetenschap te profiteeren, van welke gelegenheid blijkens de levendige gesprekken onder de congressisten, die men gedurig in Londen en voorsteden ontmoette, druk gebruik werd gemaakt.

De voordracht van Prof. COHEN over „een nieuwe besmettelijke tinziekte”, toegelicht met lichtbeelden, vond nu plaats. Zij wordt eerstdaags in het Weekblad opgenomen.

De voorzitter dankt den spreker voor zijn zeer interessante voordracht en deelt mede, dat deze bereid is vragen te beantwoorden. De Heer GOUWENTAK vraagt, of het verschijnsel ook geconstateerd is bij munten. Prof. COHEN deelt mede, dat Dr. HOITSEMA hem geen vaststaande feiten dienaangaande kon mededeelen.

Dr. G. C. A. VAN DORP stelt nog een drietal vragen, dat door den spreker wordt beantwoord.

Intusschen is Dr. VOERMAN ter vergadering gekomen, die op de

vraag van den voorzitter verklaart bereid te zijn zijn benoeming tot bestuurslid te aanvaarden.

Dr. A. C. GEITEL, directeur van de Koninklijke Stearinekaarsen-fabriek „Gouda”, te Gouda, verkrijgt nu het woord tot het uitspreken van zijn inleiding tot het bezoek aan de fabriek. Ook deze inleiding zal in het Chemisch Weekblad worden opgenomen.

De voorzitter dankt den spreker voor zijn belangwekkende mededeelingen en voor de welwillendheid, waarmede hij en zijn mededirecteur de toestemming tot het bezoek aan de fabriek hebben verleend.

Daarna sluit hij de vergadering.

Over het bezoek aan de Stearinekaarsenfabriek en over de excursie naar Dordrecht en Leerdam zullen in volgende afleveringen verslagen worden opgenomen.

Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.

Vergadering van 26 Juni 1909.

E. H. BÜCHNER. „*Over de radioactiviteit van rubidiumverbindingen*”.

Fotografische platen, gedurende langen tijd geplaatst boven de sulfaten der alkalimetalen, vertoonden alleen bij rubidiumsulfaat een waarneembare inwerking. De straling van dit sulfaat uitgaande schijnt niet zijn oorsprong te vinden in vooraf van buiten opgenomen energie, daar de werking hetzelfde is bij van te voren niet, in vasten toestand, belicht rubidiumsulfaat.

A. SMITS en S. POSTMA. „*Over de verbindingen van ammoniak en water*”.

De smeltlijn van het stelsel ammoniak-water werd bepaald. Hierbij werden twee verbindingen aangetoond, waarin NH_3 en H_2O zich met elkaar hebben vereenigd in de verhoudingen 1 : 1 en 1 : 2. Hiervan smelt de eerste, NH_4OH bij -77° en de tweede $(\text{NH}_4)_2\text{O}$ bij -78° , ongeveer.

J. J. VAN LAAR. „*Iets over den vasten toestand*”. IV.

De schrijver komt hierin o.a. tot de volgende vier mogelijke oor-

zaken van het uitblijven van den vasten toestand bij afkoeling eener vloeistof:

- 1°. De vloeibare massa is *vóór* het bereiken van het smeltpunt reeds zoo viskeus, dat zij in den amorph glasachtigen toestand overgaat. Bij het bereiken van het smeltpunt is dan de kristallisatie snelheid zoo gering, dat geen onmiddellijke kristalvorming kan plaats vinden.
- 2°. Het smeltpunt wordt bij afkoeling vrijwel in „vloeibaren” toestand bereikt, maar de druk is te hoog. Misschien kan drukverlaging dan helpen.
- 3°. De afkoeling is nog niet ver genoeg voortgezet.
- 4°. Er bestaat geen gekristalliseerde toestand.

A. SMITS en E. C. WITSENBURG. „*Over de verschijnselen die optreden, wanneer in een ternair stelsel het plooiingsvlak het tweebladig drie-fasen oppervlak ontmoet*”.

Bespreking van de eigenaardige verschijnselen die zich moeten voordoen, wanneer aan het systeem aether-anthrachinon een derde stof wordt toegevoegd, die, in tegenstelling met aether, met anthrachinon geen kritische verschijnselen bij verzadigde oplossingen, d.w.z. geen kritische eindpunten p en q, geeft. In dit geval doet zich voor dat de twee punten p en q eerst blijven bestaan, doch bij grootere toevoeging der derde stof elkaar meer en meer naderen, tot zij eindelijk samenvallen. Het stelsel aether-anthrachinon-alcohol bleek deze verschijnselen te vertoonen.

H. KAMERLINGH ONNES. „*Isothermen van eenatomige stoffen en hun binaire mengsels. IV. Gegevens betreffende neon en helium*”.

Van neon werd gevonden voor den tripelpuntsdruk 35 cM., voor den kritischen druk 29 atmosfeeren. Zuiver neon vertoont verder een eigenaardig lichtverschijnsel in de kwikluchtpomp, en wel dat, als het kwik uit de peer van de Töplerpomp in de stijgbuis daalt, de meniscus bij de aansluiting aan het glas door een smallen ring van helder oranje-licht omgeven wordt.

De kritische druk van helium bleek ongeveer 3 atmosferen te bedragen. De laagste temperatuur met behulp van het helium verkregen, wordt op ongeveer 2° absoluut geschat.

P. LENARD, H. KAMERLINGH ONNES en W. E. PAULI. „*Het gedrag der aardalkaliphosphoren bij verschillende, in het bijzonder zeer lage, temperaturen*”.

Onderzocht werd een geheele reeks van aardalkaliphosphoren in vloeibare en vaste waterstof, tot 14° (abs.) afdalende.

In het algemeen werden de phosphorescentiebanden daarbij smaller en scherper, zoodat de golflengten harer maxima bij die temperaturen goed bepaald konden worden; echter bleven het banden. Beschreven en behandeld worden verder: de gebruikte toestellen; de temperatuurstoelstanden; het oplichten der phosphoren bij het verwarmen van af de lage temperaturen; het oplichten en uitblusschen door rood en ultrarood licht; excitatieverdeeling en temperatuur; spectrale momentaan- en duurverdeeling; de onoplosbaarheid der banden bij amorfe stoffen; de bovenste grenzen der opwekking van phosphorescentie door licht en over het lichten der phosphoren in vlammen en bij het verbrijzelen op hooge temperaturen.

G. L. V.

Boekaankondigingen.

Die edlen und die radioaktiven Gase von W. RAMSAY. Vortrag, gehalten im Oesterreichischen Ingenieur- und Architekten Verein zu Wien. 39 Seiten, mit 16 Figuren im Text. Leipzig, Akademische Verlagsgesellschaft, 1908.

De vereeniging, die in den titel genoemd is, organiseerde in 1904 een reeks van voordrachten, die ten doel hadden hare leden te doen kennis maken met het standpunt der „moderne Chemie”.

In een bundel „Vorträge über moderne Chemie” publiceerde zij in 1908 de gedurende een drietal jaren behandelde onderwerpen. Die voordrachten zijn blijkbaar zoodanig in den smaak gevallen, dat ook in 1908 een cyclus werd gegeven. Dat RAMSAY de aangewezen man was om „die edlen und radioaktiven Gase” te behandelen, ligt voor de hand. Na een kort historisch overzicht vindt men in het boekje de voornaamste punten, die het experimenteel onderzoek betreffen, op onderhoudende wijze besproken.

E. C.

* *

H. WICHELHAUS, Organische Farbstoffe; Ergänzung der Vorlesungen über Chemische Technologie, Dresden, THEODOR STEINKOFF, 1909.

Het aardige, beknopte en gemakkelijk te lezen boekje geeft een zeer systematisch overzicht over de kleurstofbereiding. Eerst worden de tusschenproducten behandeld, dan groepsgewijze de kleurstoffen. Een goed register op de namen maakt het ook geschikt eens snel iets na te slaan.

Al zal de schrijver de werkelijke knepen wel niet gegeven hebben en

alleen die bereidingswijzen, welke gemeengoed zijn in de industrie, toch zal de wetenschappelijke chemicus er, ook voor de tusschenproducten, waarschijnlijk nog menigmaal eene aanwijzing in vinden voor eene aardige werkwijze, welke hij gaarne eens zal willen beproeven. Maar ook zonder dit zal men gaarne op zoo'n klare wijze over het belangrijke gebied der kleurstofindustrie ingelicht worden. Diepere theoretische beschouwingen over den aard der kleuren in verband met de chemische samenstelling der stoffen moet men er niet in zoeken; daarvoor is het boekje te beknopt. Het is vrijgehouden van elke overlading, terwijl steeds de man van de praktijk aan het woord is.

v. D.

Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Candidaat-Leden:

- A. J. VAN BRAAM HOUCKGEEST, scheik. ingenieur, te Leiden,
voorgesteld door: Prof. Dr. L. ARONSTEIN en J. C. JURLING, chem. ing.,
beiden te Delft.
H. W. SONNEGA CZN., apotheker te Leeuwarden,
voorgesteld door: Prof. Dr. G. HONDIUS BOLDINGH en H. BAUCKE, Ch. I.

Aangenomen als Lid:

- L. G. LANGGUTH STEUERWALD, technoloog, Valeriusstraat 5, Amsterdam.

H. BAUCKE, Ch. I., *Secretaris*,
Amsterdam, Da Costakade 104.

De contributie der Nederl. Chem. Vereeniging bedraagt f 7.50, het entreegeld f 2.50.

De leden ontvangen het *Chemisch Weekblad* (voor niet-leden f 5.20), het *Chemisch Jaarboekje* (voor niet-leden f 2.25), de *Statuten* en verdere publicaties der Vereeniging (bijv. de Boekenlijst der Historische Commissie) *gratis*.

De *Chemische Zeitschrift* kunnen de leden ontvangen tegen betaling van 14 Mark per jaar, in plaats van 25 Mark, de jaargangen I en II voor slechts 10 Mark elk.

Art. 6 der Statuten luidt: „Om Lid te worden, moet men door 2 gewone Leden worden voorgedragen. Deze voordracht wordt aan den Secretaris toegezonden. De naam van het candidaat-lid wordt aan de leden schriftelijk bekend gemaakt en binnen drie weken na deze bekendmaking kunnen bezwaren tegen de toetreding van het candidaat-lid aan den Secretaris worden toegezonden.

Het Algemeen Bestuur beslist over de toelating, waarbij het candidaat-lid minstens 5 stemmen op zich moet vereenigen.”

Ledenlijsten zijn op aanvraag verkrijgbaar bij ondergeteekende.

Personalia, vacatures, industrieële mededeelingen, enz.

Te Bern is gepromoveerd tot doctor in de philosophie (summa cum laude) de Heer D. H. WESTER, apotheker te Groningen, geboren te Hoogezand, op proefschrift „Studien über das Chitin”.

De Heer H. WUITE, te Amsterdam, is voor het studiejaar 1909/10 benoemd tot assistent van den buitengewoon hoogleeraar Dr. G. HONDIUS BOLDINGH,

bij het onderwijs aan de pharmaceutisch-chemische afdeling van het scheikundig laboratorium aan de Universiteit van Amsterdam.

Met 1 Sept. komt aan de Rijks Hoogere Burgerschool te Heerenveen de betrekking van leeraar in natuur-, schei-, plant- en dierkunde te vacceeren. Het aantal wekelijks te geven lesuren zal vermoedelijk 20 bedragen.

Aanmeldingen vóór 1 Augustus a.s. bij den inspecteur van het middelbaar onderwijs, Dr. J. CAMPERT, te 's-Gravenhage, eventueel met opgave van het getal dienstjaren als leeraar aan eene hogere burgerschool of een gymnasium doorgebracht.

Ontvangen boeken, brochures, enz.

Over het gebruik van vluchtige, gemakkelijk ontbrandbare vloeistoffen, de gevaren daaraan verbonden en de middelen om deze te voorkomen. Maatschappij tot installatie van onontpofbare tanks, Systeem MARTINI & HÜNCKE, 257 Keizersgracht, Amsterdam.

L. SIMONS, Over boeken, schrijvers, lezers. Een lezing. Overgedrukt uit „De Ploeg”, geïllustreerd maandblad der Wereld-Bibliotheek, uitgaaf der Maatschappij voor Goede en Goedkoope Lectuur, Amsterdam.

De Suiker. Tweemaandelijksch Orgaan van den Anti-Suikeraccijnsbond. Redacteur W. GRAADT VAN ROGGEN te Breda. Eerste Jaargang, No. 2, Juli 1909.

Correspondentie.

C. te W. Uwe vragen worden in de volgende afl. opgenomen.

 Aan inzenders van verhandelingen, voor dit Weekblad bestemd, wordt beleefd verzocht het papier slechts *aan ééne zijde* te beschrijven en het manuskript *geheel gereed* voor den zetter te willen zenden (dus met alle gewenschte leestekens, met opgaaf van de zinnen, die op een nieuwen regel moeten beginnen, enz.).

Met het oog op het vermijden van extra-correctie-kosten verdient het ook *dringend* aanbeveling die woorden, welke voor den zetter als vreemd kunnen worden verondersteld, *duidelijk* te schrijven.

De Redactie.

 De redactie zal het zeer op prijs stellen, indien de lezers van dit Weekblad haar willen helpen de rubriek *Industriele Mededeelingen, Personalia, Vacatures*, enz., zoo volledig mogelijk te maken.

Met de toezending van mededeelingen op het gebied van dit Weekblad, boeken ter recensie, brochures en separatafdrukken ter aankondiging, uitknipsels met vermelding van de bron, enz., verplicht men de redactie zeer.

Verhandelingen voor dit Weekblad wordt men verzocht op *aan ééne zijde beschreven* bladen te willen zenden aan Dr. W. P. JORISSEN, 37 Burgem. Wasstraat, Leiden, of aan Dr. L. TH. REICHER, 44 Groeneburgwal, Amsterdam. De bijdragen worden door den uitgever gehonoreerd.

H.H. Inzenders van verhandelingen, waarin teekeningen voorkomen, wordt beleefd verzocht, deze laatstgenoemde te willen zenden in een vorm, waarin zij voor clichéering geschikt zijn. Hiertoe moet de teekening met niet te dunne lijnen met Oost-Indischen inkt op dun wit karton worden aangebracht, terwijl letters en cijfers, eveneens *duidelijk* met Oost-Indischen inkt geschreven, niet te klein mogen zijn. Bij grafische voorstellingen op millimeterpapier moeten indeelingen, zooals temperaturen e. d., met *niet te dunne* zwarte streepjes of punten worden aangegeven.